

Regionkontoret
Centrum för administration
Säkerhetsenheten
Hans Löhman

Datum

2020-12-03

SÄKERHETSSKYDDSPLAN REGION VÄSTMANLAND

1. Inledning

Enligt säkerhetsskyddslag (2018:585) och säkerhetsskyddsförordning (2018: 658) ska det finnas ett säkerhetsskydd hos regionen för att skydda Sveriges säkerhet och förebygga antagonistiska hot. I säkerhetsskyddsarbetet tas hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter.

Ansvar för gällande säkerhetsskydd regleras, förutom i säkerhetsskyddslagen och säkerhetsskyddsförordningen, i Rikspolisstyrelsens föreskrifter om säkerhetsskydd (RPSFS 2010:03-FAP 244–1) samt i Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Innehållet i dessa författningar har varit styrande i framtagandet av säkerhetsskyddsplanen.

Säkerhetsskyddsplanen är öppen och finns också i en hemlig version enligt OSL 15:2.

2. Förutsättningar – Region Västmanland

Det saknas till stora delar nationell styrning som kan användas för att bedöma vilken nivå regionens säkerhetsskyddsarbete ska ha. Av den anledning har regionen i denna plan gjort vissa antaganden. Dessa antaganden har gjorts utifrån i huvudsak öppna uppgifter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Säkerhetspolisen och Försvarsmakten. Det vill säga att:

- Region Västmanland är en samhällsviktig aktör inom hälso- och sjukvårdssektorn, på både lokal och regional nivå,
- under vissa omständigheter bedöms regionens verksamhet även ha en nationell betydelse,
- sammantaget gör detta att regionens verksamhet är av betydelse för Sveriges säkerhet och kräver i och med detta ett utvecklat säkerhetsskydd,
- en tilltagande orolig omvärld gör att även hotet för antagonister bedöms öka inom samhällsstrukturen.

Svårigheter att kvantifiera detta hot gör att regionen bedömer att man behöver ha en viss beredskap även för olika former av antagonistiska handlingar. Regionen har även använt nedanstående frågeställningar ur Säkerhetspolisens vägledning för säkerhetsskydd som stöd för antagandet att regionens verksamhet är av betydelse för Sveriges säkerhet.

Datum

2020-12-03

Om en verksamhet utsätts för antagonistiska handlingar så kan olika negativa konsekvenser uppstå. Dessa konsekvenser bör värderas med hjälp av följande frågeställningar:

1. Påverkas ett större antal människors liv och hälsa?
2. Påverkas ett större geografiskt område?
 - a. är denna påverkan långvarig?
 - b. inträffar den vid en olämplig tidpunkt?
3. Får händelsen allvarliga sociala, ekonomiska och/eller politiska konsekvenser för samhället?
4. Påverkas andra samhällsviktiga verksamheter allvarligt?
5. Finns det risk att allvarliga negativa konsekvenser uppstår i framtiden?

Om en eller flera av dessa frågeställningar bedöms med ett JA kan bedömningen vara rimlig - att hela eller delar av verksamheten - behöver säkerhetsskydd med hänvisning till Sveriges säkerhet.

3. Säkerhetsskydd

Med säkerhetsskydd avses:

- skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten,
- skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter,
- säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som därför omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller som skulle ha omfattats av sekretess enligt den lagen, om den hade varit tillämplig.

Säkerhetsskyddet ska säkerställa att:

- säkerhetskänslig information som avser Sveriges säkerhet inte röjs, ändras eller förstörs (informationssäkerhet)
- obehöriga hindras från att få tillträde till platser där de kan få tillgång till sådan information, eller där verksamhet bedrivs, som har betydelse för Sveriges säkerhet (tillträdesskydd)
- personer som inte är pålitliga ur säkerhetssynpunkt ej deltar i ovannämnda verksamhet (personalsäkerhet)

Regionens grundläggande skyldigheter är att:

- utreda behovet av säkerhetsskydd via säkerhetsskyddsanalys,
- planera och vidta de säkerhetsskyddsåtgärder som behövs,
- kontrollera säkerhetsskyddet i den egna verksamheten, anmäla och rapportera sådant som är av vikt för säkerhetsskyddet och i övrigt vidta de åtgärder som krävs enligt Säkerhetsskyddslag (2018:585).
- efter att säkerhetsskyddsanalysen är fastställd, ska regionen upprätta en säkerhetsskyddsplan. Planen ska tydliggöra vilka säkerhetsskyddsåtgärder som behöver vidtas utifrån skyddsvärde i relation till säkerhetshot och sårbarheter (*skyddsdimensionering*). Det ska vidare framgå när åtgärderna ska vidtas och vem som ansvarar för dem. Säkerhetsskyddsplanen ska fastställas av säkerhetsskyddschefen eller person utpekad av denne.

4. Ansvar och organisation

Regionens säkerhetsskyddschef ska på tjänstemannanivå samordna och handlägga regionens frågor inom säkerhetsskyddets område. Under ledning av säkerhetsskyddschefen ska regionen genomföra säkerhetsskyddsanalyser som utvisar vilka uppgifter som kräver skydd med hänsyn till Sveriges säkerhet. Det ska finnas minst en biträdande säkerhetsskyddschef. Säkerhetsskyddschefen är direkt underställd regiondirektören i frågor rörande säkerhetsskyddet. Samordning av säkerhetsskyddsrelaterade frågor sker i forum som för varje specifik frågeställning beslutas av regiondirektören.

Chefer i linjeorganisationen ska ha ett ansvar för säkerhetsskyddet inom den egna verksamheten.

Säkerhetsskyddschefens uppgifter:

- Samordnar och genomför säkerhetsskyddsanalys,
- Samordnar och skapar rutiner avseende säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter. Exempelvis rutiner för diarieföring, förvaring och inventering,
- Tar emot säkerhetsskyddsklassificerade handlingar,
- Pröva behörighet gällande säkerhetsskyddsklassificerade handlingar,
- Diarieföra, förvara och inventera säkerhetsskyddsklassificerade handlingar,
- Beslutar om utlämnande av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar,
- Prövar medförande av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar från arbetsplatsen,
- Säkerhetsprövar personal, godkänner säkerhetsklassning,
- Tillser att rutiner finns för säkerhetsbedömning av entreprenörer och leverantörer,
- Ska konsulteras i upprättandet av säkerhetsskyddsavtal (SUA),
- Kontrollera föreskrifter om säkerhetsskydd,
- Samordna regionens säkerhetsskyddsutbildning,
- I samverkan med polis, säkerhetspolis och regiondirektör fortlöpande bedöma hotbilder mot förtroendevalda politiker och vid behov vidta åtgärder,
- Säkerhetsskyddschefen har efter samverkan med regiondirektören rätt att åberopa erforderligt stöd från andra enheter/funktioner inom regionen,
- Det åligger samtliga funktioner och verksamheter i regionen att samverka med säkerhetsskyddschefen i ärenden som bedöms ha en påverkan på säkerhetsskyddet.

5. Säkerhetsskyddsanalys

Enligt Säkerhetsskyddslag (2018:585) och säkerhetsskyddsförordning (2018:658) är regionen skyldig att undersöka vilka anläggningar som kräver ett säkerhetsskydd med hänsyn till Sveriges säkerhet eller ett skydd mot antagonistiska hot samt vilka uppgifter inom regionens verksamhet som ska sekretessbeläggas med hänsyn till Sveriges säkerhet. Säkerhetsskyddsanalysen ska dokumenteras.

Analysen ska bland annat identifiera:

- Den mest skyddsvärda informationen
- De mest skyddsvärda anläggningarna
- De mest skyddsvärda befattningarna
- Tänkbara hot mot regionens personal och verksamheter

Sårbarheter hos olika verksamheter/funktioner ska värderas för att ta fram åtgärdsförslag som ska syfta till att åtgärda de upptäckta bristerna.

Säkerhetsskyddsanalysen ska revideras och presenteras för regiondirektören årligen. Det är regiondirektören som fattar beslut i hur åtgärdsförslagen fortsatt ska hanteras.

6. Säkerhets- och skyddsåtgärder

Säkerhetsskydd kan indelas i följande områden:

- Informationssäkerhet
- Tillträdesbegränsning
- Personalsäkerhet/säkerhetsprovning
- Registerkontroll
- Säkerhetsklassning
- Skyddad upphandling (SUA)
- Särskilda föreskrifter
- Utbildning, kontroll och tillsyn.

6.1 Informationssäkerhet

Informationssäkerhet innefattar både hantering av fysiska handlingar och handlingar som finns i olika former av IT-system. Information som är säkerhetsskyddsklassificerade ska skyddas så att obehöriga inte kan komma åt den oavsett vilken form den har genom ett utvecklat säkerhetsskydd. Behörig att ta del av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter är, enligt säkerhetsskyddsförordning (2018:658), endast den som:

- bedöms som pålitlig och lojal ur ett säkerhetsperspektiv
- har tillräckliga kunskaper om säkerhetsskydd
- behöver uppgifterna för sitt arbete i den verksamhet där de säkerhetsskyddsklassificerade uppgifterna förekommer

Säkerhetsskyddschefen i regionen hanterar säkerhetsskyddsklassificerade handlingar som rör Sveriges säkerhet om inte namngiven person står som mottagare av försändelsen. Hantering av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar som är av betydelse för Sveriges säkerhet eller skyddet mot terrorism regleras i

Säkerhetsskyddsförordningen. Direktiv för förvaring och hantering av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar finns i Rikspolisstyrelsens föreskrifter om säkerhetsskydd (PMFS 2019:2). I tillägg till detta gäller att säkerhetsskyddsklassificerade handlingar som har betydelse för Sveriges säkerhet eller skyddet mot terrorism, ska hanteras av regionens säkerhetsskyddschef eller biträdande säkerhetsskyddschef.

6.2 Signalskydd

Regionens ska ha förmåga sända och ta emot säkerhetsskyddsklassificerad information på ett säkert sätt. Säkerhetsskyddschefen samordnar arbetet tillsammans med signalskyddschef i att återupprätta denna förmåga enligt nationella riktlinjer.

6.3 Administrativ säkerhet

För att säkerställa godtagbar säkerhet vid hantering av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar ställs höga krav på den administrativa säkerheten. Detta innefattar:

- registrering och handhavande av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar och dokument
- förvaring och försändelse av handling
- sekretessregler och sekretesskydd

Säkerhetsskyddslagen och säkerhetsskyddsförordningen reglerar detta.

6.4 Incidenthantering

Alla händelser som kan ha påverkan på säkerhetsskyddet inom regionen ska omedelbart anmälas till säkerhetsskyddschef och dokumenteras noggrant. Detta innefattar både incidenter och oegentligheter. Med oegentligheter avses avsiktliga/medvetna fel i handläggning eller åtgärder av regionens egen personal.

Om man bedömer att det finns risk för fortsatt eller utökad skada för Sveriges säkerhet ska följande övervägas:

- Om den anställda ska få behålla behörighet till känslig information och/eller verksamhet
- Om något material ska omhändertas för kommande utredning
- Om några åtgärder behöver vidtagas.
- Överväg polisanmälan

6.5 Skyddsobjekt

Ett skyddsobjekt är en anläggning eller motsvarande som bedömts behöva ett förhöjt skydd. Bestämmelser kring skyddsobjekt finns i skyddslag (2010:305) och skyddsförordning (2010:523). Behov att skapa skyddsobjekt dokumenteras i säkerhetsskyddsanalysen och dess handlingsplan. Det är ingen säkerhetsklassad information att regionen har skyddsobjekt.

6.6 Tillträdesbegränsning

Tillträdesbegränsning ska hindra att obehöriga får tillgång till olika områden. Områdena kan vara platser eller anläggningar där det finns säkerhets-skyddsklassificerade uppgifter eller att det bedrivs verksamhet som har betydelse för Sveriges säkerhet.

Tillträdesbegränsning kan också användas för att förhindra terrorattentat samt skydda personer eller egendom mot angrepp och våldsbrott. Begränsningen kan gälla för utomstående. Den kan också gälla för de egna medarbetarna. Då får endast de medarbetare som har behov av det, tillgång till en viss lokal eller ett visst område.

Tillträdesbegränsning kan hindra, fördröja eller förvarna om att en obehörig person har fått tillträde till en viss lokal eller anläggning. Begränsningen kan vara personell, teknisk eller en kombination av båda. Personal kan utgöras av ordningsvakter som ansvarar för inpassering eller bevakning. Teknisk begränsning är olika åtgärder och anordningar som förstärker skyddet exempelvis larm, CCTV, passage- och bevakningssystem.

Tillträdesbegränsningen kan ske genom:

- Utfärdande och tillkännagivande av tillträdesförbud
- Passerkontroll för in- och utpassering. Innefattar både tekniska och personella lösningar. I detta ingår även rutiner för kontroll av loggar.
- Byggnadstekniska åtgärder såsom byggnadskonstruktioner, sektionering, lås och eller stängsel
- Bevakningstekniska hjälpmedel, larmanordningar, CCTV
- Inre och yttre bevakning i form av åtgärder
- Generell tillträdesbegränsning ska finnas beskriven i form av styrande dokument. Behov av utökad tillträdesbegränsning identifieras i säkerhets-skyddsanalysen och de styrande dokumenten ska då revideras samt eventuellt kompletteras med ytterligare rutiner.

Tillträdesbegränsningen ska kompletteras med en planering hur incidenter ska hanteras. I den planeringen ska ingå beskrivning av tillgängliga operativa resurser (ordningsvakter, extern säkerhetspersonal, polis) och hur dessa kan nyttjas samt rutiner för övrig personal. Detta ska dokumenteras i form av styrande dokument.

6.7 Personalsäkerhet/säkerhetsklassning/säkerhetsprövning

Säkerhetsklass innebär enligt säkerhetsskyddslagstiftningen att vissa befattningar enbart får innehas av personer som säkerhetsprövats och registerkontrollerats. Vilken klassning varje befattning har är främst kopplad till i vilken omfattning en anställd på den befattningen kommer att hantera säkerhetsskyddsklassificerad information.

Det är regionen som beslutar om vilka tjänster som ska placeras i säkerhetsklass. Inom regionen används endast säkerhetsklass 2 och 3.

För anställning som är placerad i säkerhetsklass 2 kompletteras registerkontrollen med en särskild personutredning. Där kontrolleras bland annat personens ekonomiska förhållanden. En anställning, eller något annat deltagande i säkerhetskänslig verksamhet, ska placeras i säkerhetsklass 3.

Säkerhetsprövning ska göras innan en person deltar i verksamhet som har betydelse för Sveriges säkerhet eller till skydd mot terrorism. Prövningen ska klarlägga om personen är lämplig, det vill säga lojal och pålitlig ur säkerhetssynpunkt. Säkerhetsprövning ska göras för alla personer som på ett eller annat sätt får ta del av säkerhetsskyddsklassificerade handlingar, har tillträde till säkerhetsskyddade anläggningar eller deltar i någon verksamhet som berör Sveriges säkerhet. Regionens säkerhetsskyddschef eller biträdande säkerhetsskyddschef genomför säkerhetsprövningen.

Säkerhetsprövning grundas på;

- personlig kännedom om den person prövningen gäller
- uppgifter som framgår av till exempel betyg, intyg och referenser samt
- uppgifter från registerkontroll och i vissa fall särskild personutredning som kan ingå som en del i prövningen

Säkerhetspolisen genomför registerkontroller efter ansökan från regionen. Registerkontroller genomförs för placering i säkerhetsklass eller till skydd mot terrorism. Innan ansökan skickas till Säkerhetspolisen ska myndigheten hämta in samtycke från den person som ska kontrolleras. Därefter skickas ansökan till Säkerhetspolisen.

En rutin för hur säkerhetsprövning genomförs ska finnas.

I de fall där det finns tveksamheter kring individs lämplighet att bli säkerhetsklassad, lämnar Säkerhetsskyddschefen en rekommendation till Regioudirektören som sedan fattar beslut huruvida individen kan anställas i aktuell befattning.

7. Säkerhetsskyddad upphandling (SUA)

Allmänt gäller enligt säkerhetsskyddslagstiftningen att regionen, innan en upphandling sker, är skyldig att pröva om upphandlingen helt eller delvis ska omges av säkerhetsskydd. Om så är fallet ska säkerhetsskyddad upphandling med säkerhetsskyddsavtal (SUA) upprättas med leverantör och eller underleverantör. Upphandlingsenheten ska i sådana fall underrätta säkerhetsskyddschefen om detta. Säkerhetspolisen ska vidare, om SUA föreligger, alltid underrättas och är även behjälplig i dessa frågor.

Närmare anvisningar regleras i särskilda föreskrifter om SUA. Säkerhetspolisen har även givit ut en handbok för säkerhetsskyddad upphandling med säkerhetsskyddsavtal (SUA). Säkerhetsskyddad upphandling (SUA) regleras i 8 § säkerhetsskyddslagen, 15 § säkerhetsskyddsförordningen samt RPSFS 2010:03 kapitel 7.

8. Utbildning, kontroll och tillsyn

Säkerhetspolisen utövar tillsyn för säkerhetsskyddslagstiftningen. Inom Region Västmanland ansvarar Säkerhetsskyddschef med hjälp av biträdande säkerhetsskyddschef för tillsyn, utbildning och kontroll. Samtliga medarbetare som har en säkerhetsklassad funktion och roll, ska genomgå utbildning i säkerhetsskyddslagstiftning via regionens försorg.

9. Definitioner

9.1 säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter

Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter bör delas in i säkerhetsskyddsklasser utifrån den skada som ett röjande av uppgiften kan medföra för Sveriges säkerhet. Indelningen i säkerhetsskyddsklasser ska göras enligt följande:

1. *kvalificerat hemlig* vid en synnerligen allvarlig skada,
2. *hemlig* vid en allvarlig skada,
3. *konfidentiell* vid en inte obetydlig skada, eller
4. *begränsat hemlig* vid endast ringa skada.

9.2 Informationssäkerhet

Åtgärder som ska förebygga att hemlig uppgift obehörigen röjs, ändras eller förstörs.

9.3 Registerkontroll

Avser att uppgifter hämtas från ett register som omfattas av lagen om belastningsregister (1998:620), lagen om misstankeregister (1998:621) eller polisdatlagen (1998:622). Registerkontroll avser även att sådana personuppgifter hämtas som rikspolisstyrelsen eller SÄPO behandlar utan att de ingår i ett sådant register som avses i första stycket. Med registerkontroll avses emellertid inte att uppgifter hämtas från en förundersökning eller särskild undersökning i kriminalunderrättelseverksamhet.

9.4 Säkerhetsskyddsanalys

Myndigheter, och andra som enligt Säkerhetsskyddslagen och dess förordningar gäller för, ska undersöka vad som är skyddsvärt i sin verksamhet. Primärt gäller detta vilka anläggningar som kräver ett säkerhetsskydd med hänsyn till Sveriges säkerhet och skyddet mot terrorism, samt vilka uppgifter i verksamheten som ska hållas hemliga med hänsyn till Sveriges säkerhet. Resultatet av undersökningen (säkerhetsskyddsanalysen) ska dokumenteras.

9.5 Säkerhetsklass

Anställning eller viss befattning, deltagande eller funktion ska under vissa förutsättningar placeras i säkerhetsklass (säkerhetsklass 2 eller 3). Tillhörighet till

säkerhetsklass är främst avhängd i vilken utsträckning den anställde /uppdragstagaren får ta del av säkerhetsskyddsklassade uppgifter.

9.6 Säkerhetsskydd

Åtgärder till skydd mot spioneri, sabotage och andra brott som rör Sveriges säkerhet, skydd i andra fall av hemliga uppgifter och skydd mot terrorism - även terrorism som inte hotar Sveriges säkerhet.

9.7 Säkerhetsskyddsavtal (SUA)

I fall då staten, kommun eller region avser att begära in anbud eller träffa avtal om upphandlingar där det förekommer hemliga uppgifter, ska myndigheten träffa ett skriftligt avtal med anbudsgivaren eller leverantören om det säkerhetsskydd som krävs i det enskilda fallet.

9.8 Säkerhetspolisen

Säkerhetspolisens verksamhet omfattar övergripande att förebygga och avslöja brott mot Sveriges säkerhet, bekämpa terrorism och skydda den centrala statsledningen. Ett av säkerhetspolisens områden är Säkerhetsskydd där säkerhetspolisen tillhandahåller rådgivning och tillsyn av myndigheter.

9.9 Terrorism

Enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, är terrorism en gärning som allvarligt kan skada en stat eller mellanfolklig organisation om gärningen syftar till att:

- injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller en befolkningsgrupp,
- tvinga offentliga organ eller en mellanstatlig organisation att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd, eller
- destabilisera eller förstöra grundläggande politiska, konstitutionella, ekonomiska eller sociala strukturer.

9.10 Tillträdesbegränsning

Tillträdesbegränsning syftar primärt till att hindra obehöriga att få tillträde till skyddsvärda platser eller anläggningar (anläggningsdelar) där de kan få tillgång till hemliga uppgifter, eller där det bedrivs verksamhet som har betydelse för Sveriges säkerhet.

Källförteckning

- Säkerhetsskyddslag (2018:585)
- Säkerhetsskyddsförordning (2018:658)
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
- RPSFS 2010:03 FAP 244-1
- Säkerhetsskydd – en vägledning, Säkerhetspolisen. Reviderad januari 2010